Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 18 juni 2020*

”Begäran om förhandsavgörande – Unionsmedborgarskap – Direktiv 2004/38/EG – Artiklarna 5, 10 och 20 – Rätten att resa in till en medlemsstat för en unionsmedborgares familjemedlem som är medborgare i tredje land – Bevis på innehav av en sådan rätt – Innehav av ett uppehållskort för en unionsmedborgares familjemedlem – Innehav av ett permanent uppehållskort”

I mål C-754/18,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Förvaltnings- och arbetsdomstolen i Budapest, Ungern) genom beslut av den 21 november 2018, som inkom till domstolen den 3 december 2018, i målet

Ryanair Designated Activity Company

mot

Országos Rendőr-főkapitányság,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Prechal samt domarna L.S. Rossi, J. Malenovský (referent), F. Biltgen och N. Wahl,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: handläggaren C. Strömholm,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 5 december 2019,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Ryanair Designated Activity Company, genom A. Csehó, Á. Illés, Á. Kollár och V. Till, ügyvédek,

– Ungerns regering, genom M.Z. Fehér, M. Tátrai och Zs. Wagner, samtliga i egenskap av ombud,

– Tjeckiens regering, genom M. Smolek, J. Vláčil och A. Brabcová, samtliga i egenskap av ombud,

– Greklands regering, genom L. Kotroni, i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: ungerska.

– Europeiska kommissionen genom E. Montaguti, Zs. Teleki och J. Tomkin, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 27 februari 2020 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 5, 10 och 20 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 2004, s. 77, och rättelse i EUT L 229, 2004, s. 35, samt EUT L 197, 2005, s. 34), och av artikel 26 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna (EGT L 239, 2000, s. 19), som undertecknades i Schengen den 19 juni 1990 och trädde i kraft den 26 mars 1995 (nedan kallad tillämpningskonventionen).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Ryanair Designated Activity Company (nedan kallat Ryanair) och Országos Rendőr-főkapitányság (den nationella ungerska polisens generalstab, Ungern) angående böter som ålagts detta bolag.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Direktiv 2004/38

3 I skälen 5 och 8 i direktiv 2004/38 anges följande:

”(5) För att varje unionsmedborgare skall kunna utöva sin rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier på villkor som säkerställer de objektiva villkoren frihet och värdighet bör även familjemedlemmar beviljas denna rätt, oavsett medborgarskap. …

…

(8) För att underlätta den fria rörligheten för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, bör de som redan har fått ett uppehållsdokument undantas från kravet på att erhålla inresevisering i den mening som avses i rådets förordning (EG) nr 539/2001 av den 15 mars 2001 om fastställande av förteckningen över tredje länder vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredje länder vars medborgare är undantagna från detta krav [(EGT L 81, 2001, s. 1, och rättelse i EUT L 29, 2007, s. 10, samt EUT L 137, 2016, s. 27)] eller, i förekommande fall, tillämplig nationell lagstiftning.

…”

4 Artikel 3 i direktiv 2004/38 har rubriken ”Förmånstagare” och återfinns i kapitel I i direktivet, med rubriken ”Allmänna bestämmelser”. Punkt 1 i denna artikel föreskriver följande:

”Detta direktiv skall tillämpas på alla unionsmedborgare som reser till eller uppehåller sig i en annan medlemsstat än den de själva är medborgare i samt på de familjemedlemmar enligt definitionen i artikel 2.2 som följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren.”

5 I artikel 5 i direktivet, med rubriken ”Rätt till inresa”, som återfinns i kapitel II med rubriken ”Rätt till ut- och inresa”, föreskrivs följande:

”1. Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna för kontroll av resehandlingar vid de nationella gränserna skall medlemsstaterna tillåta unionsmedborgare att resa in på deras territorium med ett giltigt identitetskort eller pass och tillåta familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat att resa in på deras territorium med ett giltigt pass.

Unionsmedborgare får inte åläggas skyldighet att inneha inresevisering eller någon motsvarande formalitet.

2. Familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat skall endast åläggas skyldighet att ha visering i enlighet med förordning (EG) nr 539/2001 eller i förekommande fall med nationell lag. Enligt detta direktiv skall innehav av giltigt uppehållskort enligt artikel 10 medföra undantag för dessa familjemedlemmar från kravet på visering.

…”

6 Kapitel III i samma direktiv, med rubriken ”Uppehållsrätt”, innehåller bland annat artiklarna 7, 9 och 10.

7 Artikel 7 i direktiv 2004/38, med rubriken ”Uppehållsrätt för längre tid än tre månader”, har följande lydelse:

”1. Varje unionsmedborgare skall ha rätt att uppehålla sig inom en annan medlemsstats territorium under längre tid än tre månader …

…

2. Uppehållsrätten enligt punkt 1 skall även omfatta familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat när de följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren i den mottagande medlemsstaten …

…”

8 I artikel 9 i direktivet, som har rubriken ”Administrativa formaliteter för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat”, föreskrivs följande i punkt 1:

”Medlemsstaterna skall utfärda ett uppehållskort till unionsmedborgares familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, om det planerade uppehållet överstiger tre månader.”

9 Artikel 10 i nämnda direktiv, med rubriken ”Utfärdande av uppehållskort”, föreskriver följande i punkt 1:

”Uppehållsrätten för unionsmedborgares familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat skall intygas genom att en handling som kallas ’uppehållskort för en unionsmedborgares familjemedlem’ utfärdas senast sex månader efter det att ansökan lämnades in. …”

10 Kapitel IV i samma direktiv, med rubriken ”Permanent uppehållsrätt”, innehåller bland annat artiklarna 16 och 20.

11 Artikel 16 i samma direktiv, med rubriken ”Allmän regel för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar”, har följande lydelse i punkterna 1 och 2:

”1. Unionsmedborgare som har uppehållit sig lagligt under en fortlöpande period av fem år i den mottagande medlemsstaten skall ha permanent uppehållsrätt där. …

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall också tillämpas på familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, men som lagligt har uppehållit sig tillsammans med unionsmedborgaren i den mottagande medlemsstaten under en period av fem på varandra följande år.”

12 Artikel 20 i detta direktiv, med rubriken ”Permanent uppehållskort för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat”, har följande lydelse i punkterna 1 och 2:

”1. Medlemsstaterna skall för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat men som uppfyller villkoren för permanent uppehållsrätt utfärda ett permanent uppehållskort senast sex månader efter det att ansökan lämnades in. Det permanenta uppehållskortet skall förnyas automatiskt vart tionde år.

2. Ansökan om permanent uppehållskort skall lämnas in innan det uppehållskortet löper ut. …”

Tillämpningskonventionen

13 Avdelning II i Schengenkonventionen, med rubriken ”Om avskaffande av kontroller vid de inre gränserna och om personers rörlighet”, innehåller bland annat kapitel 6 som avser följdåtgärder knutna till det system som föreskrivs i konventionen. Detta kapitel består av en enda artikel, artikel 26, vars punkt 1 b och punkt 2 har följande lydelse:

”1. Om inte annat följer av förpliktelser i samband med anslutning till Genèvekonventionen den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967, skall de avtalsslutande parterna förplikta sig att i sin egen lagstiftning införa följande regler:

…

b) Transportören är skyldig att vidta alla nödvändiga åtgärder för att försäkra sig om att en utlänning, som transporteras luft- eller sjövägen, är innehavare av de dokument som krävs för inresa till de avtalsslutande parternas territorium.

2. Om inte annat följer av förpliktelser i samband med anslutning till Genèvekonventionen den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New Yorkprotokollet av den 31 januari 1967, samt med hänsyn till sin egen grundlag skall de avtalsslutande parterna förbinda sig att införa sanktioner mot transportörer som luft- eller sjövägen från tredje land till deras territorium befordrar utlänningar utan nödvändiga resedokument.”

Ungersk rätt

14 3 § punkterna 2–4 i Szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény (lag I/2007 om inresa och vistelse för personer med rätt till fri rörlighet och vistelse), av den 18 december 2006 (*Magyar Közlöny* 2007/1.), i den lydelse som är tillämplig på omständigheterna i det nationella målet, har följande lydelse:

”2. En tredjelandsmedborgare som är familjemedlem till och följer med en medborgare i [Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES)] eller en ungersk medborgare, eller en tredjelandsmedborgare som är familjemedlem till och ansluter sig till en medborgare i EES eller en ungersk medborgare som är bosatt på ungerskt territorium, har rätt att resa in på ungerskt territorium om han eller hon innehar dels en giltig resehandling som har utfärdats under de tio närmast föregående åren och som är giltig i minst tre månader efter den planerade avresedagen, dels, såvida inte annat föreskrivs i en direkt tillämplig [unions]rättsakt eller i en internationell konvention, en giltig visering som berättigar till planerad vistelse i högst 90 dagar under en 180-dagarsperiod (nedan kallad ’planerad vistelse i högst 90 dagar’).

3. Rätt att resa in på ungerskt territorium i egenskap av familjemedlem tillkommer även varje tredjelandsmedborgare som innehar dels en giltig resehandling som har utfärdats under de tio närmast föregående åren och är giltig i minst tre månader efter den planerade avresedagen, dels, såvida inte annat föreskrivs i en direkt tillämplig [unions]rättsakt eller i en internationell konvention, en giltig visering som berättigar till planerad vistelse i högst 90 dagar.

…

4. De personer som avses i punkterna 2 och 3 får resa in på ungerskt territorium utan visering om de innehar en i förevarande lag föreskriven handling som styrker deras uppehållsrätt eller ett uppehållskort som en stat som är part i [EES-avtalet] har utfärdat till en tredjelandsmedborgare som är familjemedlem till en [EES-medborgare].”

15 I 69 § punkterna 1 och 5 i Harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (lag II/2007 om tredjelandsmedborgares inresa och vistelse), av den 18 december 2006 (*Magyar Közlöny* 2007/1.), i den lydelse som är tillämplig på omständigheterna i det nationella målet, har följande lydelse:

”1. Transportföretag som luft- eller sjövägen eller medelst linjetrafik på landsväg transporterar en tredjelandsmedborgare till ungerskt territorium, eller genom ungerskt territorium på väg till ett annat destinationsland, ska före befordran tillse att tredjelandsmedborgaren innehar för inresa eller transitering giltig resehandling och i förekommande fall giltig visering som berättigar till vistelse i högst 90 dagar.

…

5. Transportföretag som inte fullgör skyldigheten enligt punkt 1 ska åläggas administrativa böter vilkas belopp ska fastställas genom särskild föreskrift.

…”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

16 Den 9 oktober 2017 genomförde polisen på flygplatsen Liszt Ferenc i Budapest (Ungern) en kontroll av passagerarna på en av Ryanair utförd flygning från London (Förenade kungariket). Därvid konstaterades det att en passagerare som var ukrainsk medborgare saknade visering. Denne

passagerare innehade ett icke-biometriskt pass och ett uppehållskort för en unionsmedborgares familjemedlem, vilket med stöd av artikel 10 i direktiv 2004/38 hade utfärdats av Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland men sedermera hade ogiltigförklarats, samt ett permanent uppehållskort, vilket med stöd av artikel 20 i samma direktiv likaså hade utfärdats av Förenade kungariket.

17 Med hänsyn till att passageraren av denna anledning inte innehade samtliga de resehandlingar som krävdes för att resa in i Ungern, nekade polisen vederbörande inresa på ungerskt territorium och bad Ryanair att ta med passageraren tillbaka till London. Dessutom gjorde polisen bedömningen att Ryanair inte hade vidtagit de åtgärder som det var skyldigt att vidta i egenskap av lufttransportföretag för att förvissa sig om att den berörda personen innehade nödvändiga resehandlingar, och beslutade med anledning av detta att ålägga Ryanair böter på 3 000 euro.

18 Ryanair överklagade detta beslut till Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Förvaltnings- och arbetsdomstolen i Budapest, Ungern), och gjorde där gällande att den aktuella passageraren enligt artikel 5 i direktiv 2004/38 hade rätt att resa in i Ungern utan visering, eftersom vederbörande hade ett permanent uppehållskort som utfärdats av Förenade kungariket i enlighet med artikel 20 i direktivet. I detta avseende hävdade Ryanair till att börja med att artikel 5 i det direktivet visserligen föreskriver ett undantag från kravet på visering för det fall att en tredjelandsmedborgare innehar ett sådant uppehållskort för en unionsmedborgares familjemedlem, i den mening som avses i artikel 10 i samma direktiv, men att endast den som först har erhållit ett sådant uppehållskort senare kan erhålla ett permanent uppehållskort. Utifrån detta drog Ryanair slutsatsen att en bedömning av de berörda bestämmelserna, där hänsyn tas till dessas sammanhang, ger vid handen att undantag från kravet på visering gäller även när en tredjelandsmedborgare innehar ett permanent uppehållskort. Vidare fann Ryanair att innehav av ett sådant kort i sig ska anses styrka att medborgaren i fråga är familjemedlem till en unionsmedborgare. Slutligen menade Ryanair att ett transportföretag i alla händelser inte har rätt att utföra kompletterande kontroller såvitt avser familjeanknytningen mellan den berörda personen och en unionsmedborgare, och att ett transportföretag därför inte kan lastas för att inte ha utfört några sådana kompletterande kontroller.

19 Den nationella ungerska polisens generalstab fann att artikel 5 i direktiv 2004/38 ska tolkas bokstavligt, vilket innebär att endast innehav av ett uppehållskort för en unionsmedborgares familjemedlem, vars benämning i sig styrker förekomsten av familjeanknytning till en unionsmedborgare, befriar en tredjelandsmedborgare från skyldigheten att inneha visering för att få resa in på medlemsstaternas territorium. Därmed kan innehav av ett permanent uppehållskort, som inte nämns i artikel 10 i det direktivet, inte anses undanta innehavaren från denna skyldighet. Slutligen fann den nationella ungerska polisens generalstab att detta gäller än mer när kortet har utfärdats av en medlemsstat som, i likhet med Förenade kungariket under de omständigheter som ligger till grund för det nationella målet, inte ingår i Schengenområdet. Följaktligen kan en transportör som Ryanair bli föremål för påföljder i enlighet med artikel 26 i tillämpningskonventionen för det fall att bolaget har underlåtit att kontrollera att innehavaren av ett sådant permanent uppehållskort har visering.

20 Mot bakgrund av dessa argument har den hänskjutande domstolen för det första förklarat att den hyser tvivel om huruvida artikel 5 i direktiv 2004/38 ska tolkas bokstavligen eller om dess lydelse ska tolkas mot bakgrund av det sammanhang i vilket den ingår. Den hänskjutande domstolen har i detta avseende bland annat påpekat att permanent uppehållsrätt i det direktivet framstår som en ”förstärkt” rätt vilken beviljas tredjelandsmedborgare som är familjemedlemmar till en unionsmedborgare och som redan under en period av fem på varandra följande år har haft uppehållsrätt i en medlemsstat.

21 För det andra vill den hänskjutande domstolen få klarhet i vilken räckvidd som gäller för det undantag från kravet på visering som avses i artikel 5 i direktiv 2004/38. Den vill vidare få klarhet i huruvida undantaget ska tolkas så, att det omfattar tredjelandsmedborgare som är familjemedlemmar till en unionsmedborgare, oberoende av vilken medlemsstat som har utfärdat ett uppehållskort för dem, eller om undantaget tvärtom ska förstås så, att det är förbehållet dem som innehar ett uppehållskort som

utfärdats av en medlemsstat som ingår i Schengenområdet. Den hänskjutande domstolen har i detta hänseende påpekat att Förenade kungariket, vid tidpunkten för de faktiska omständigheterna i målet, var en medlemsstat i unionen utanför Schengenområdet.

22 För det tredje har den hänskjutande domstolen påpekat att den, för det fall att artikel 5 i direktiv 2004/38 ska tolkas så, att undantaget enligt den artikeln från kravet på visering gäller för tredjelandsmedborgare som innehar ett permanent uppehållskort utfärdat av en medlemsstat som inte ingår i Schengenområdet, vill få klarhet i huruvida innehav av ett sådant uppehållskort är tillräckligt för att styrka att innehavaren har rätt att resa in utan visering på en annan medlemsstats territorium eller huruvida den berörda personen måste uppvisa kompletterande handlingar som styrker hans eller hennes familjeanknytning till en unionsmedborgare.

23 För det fjärde har den hänskjutande domstolen slutligen uttryckt tvivel vad gäller de skyldigheter som enligt artikel 26 i tillämpningskonventionen åligger transportföretagen i samband med kontroller av resehandlingar tillhörande tredjelandsmedborgare som är familjemedlemmar till unionsmedborgare och reser från en medlemsstat till en annan. I detta avseende vill den hänskjutande domstolen för det första få klarhet i huruvida de ”resehandlingar” som de enligt denna artikel är skyldiga att kontrollera innehavet av endast avser handlingar som styrker att dessa personer har rätt att resa in i denna andra medlemsstat eller även avser handlingar som styrker att dessa personer har familjeband med en unionsmedborgare. För det andra vill den hänskjutande domstolen få klarhet i vilka följderna blir av att denna kontrollskyldighet inte har iakttagits.

24 Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Förvaltnings- och arbetsdomstolen i Budapest) har mot denna bakgrund beslutat att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Ska artikel 5.2 [i direktiv 2004/38] tolkas så, att såväl innehav av ett sådant giltigt uppehållskort som avses i artikel 10 som innehav av ett sådant permanent uppehållskort som det hänvisas till i artikel 20 undantar – såvitt gäller tillämpning av det direktivet – familjemedlemmen från viseringsskyldigheten vid inresa till en medlemsstat?

2) Om tolkningsfråga 1 besvaras jakande önskas svar på huruvida artikel 5.2 i direktiv 2004/38 ska tolkas på samma sätt för det fall den person som är familjemedlem till en unionsmedborgare – och som inte är medborgare i någon medlemsstat – har förvärvat permanent uppehållsrätt i Förenade kungariket och det är denna medlemsstat som utfärdat det permanenta upphållskortet åt honom. Med andra ord önskas svar på huruvida innehav av ett sådant permanent uppehållskort som avses i artikel 20 i det direktivet, som utfärdats av Förenade kungariket, innebär att innehavaren undantas från kravet på visering oberoende av att varken [förordning nr 539/2001], som nämns i artikel 5.2 i direktiv 2004/38, eller [Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna) (EUT L 77, 2016, s. 1)] är tillämplig på denna medlemsstat.

3) Om både tolkningsfråga 1 och 2 besvaras jakande önskas svar på huruvida innehav av ett uppehållskort som utfärdats enligt artikel 20 i direktiv 2004/38 i sig ska anses utgöra tillräckligt bevis för att den som innehar kortet är familjemedlem till en unionsmedborgare och därmed – utan krav på ytterligare kontroller eller intyg – har rätt att – i egenskap av familjemedlem – resa in i en annan medlemsstat och är undantagen från kravet på visering enligt artikel 5.2 i nämnda direktiv.

4) För det fall EU-domstolen besvarar tolkningsfråga 3 nekande önskas svar på följande fråga: Ska artikel 26.1 b i [Schengenkonventionen] tolkas så, att lufttransportföretaget är skyldigt att, förutom resehandlingarna, även kontrollera att den resande som avser resa med ett sådant permanent uppehållskort som avses i artikel 20 i direktiv 2004/38 faktiskt är familjemedlem till en unionsmedborgare vid inresetillfället?

5) För det fall EU-domstolen besvarar tolkningsfråga 4 jakande önskas svar på följande:
   [a]) För det fall lufttransportföretaget inte kan avgöra huruvida den resande som avser resa med ett sådant permanent uppehållskort som avses i artikel 20 i direktiv 2004/38 verkligen är familjemedlem till en unionsmedborgare vid inresetillfället, är lufttransportföretaget då skyldigt att neka personen ombordstigning på flygplanet och neka att transportera vederbörande till en annan medlemsstat?
   [b]) För det fall lufttransportföretaget inte genomför denna kontroll eller inte nekar att transportera en resande som inte kan styrka sin ställning som familjemedlem, men som innehar ett permanent uppehållskort, kan detta lufttransportföretag då påföras böter av denna anledning med stöd av artikel 26.2 i [Schengenkonventionen]?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

25 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 5.2 i direktiv 2004/38 ska tolkas så, att innehav av permanent uppehållskort enligt artikel 20 i direktivet innebär att en person som inte är medborgare i en medlemsstat men som är familjemedlem till en unionsmedborgare och innehar ett sådant uppehållskort, inte måste inneha visering för inresa till medlemsstaternas territorium.

26 I artikel 5.2 första meningen i direktiv 2004/38 föreskrivs i detta avseende att personer som är familjemedlemmar till en unionsmedborgare men vilka inte är medborgare i en medlemsstat, är skyldiga att ha visering i enlighet med förordning nr 539/2001 eller med nationell lag. I andra meningen i samma artikel anges att innehav av giltigt uppehållskort enligt artikel 10 i det direktivet ska medföra undantag för dessa familjemedlemmar från kravet på visering.

27 Lydelsen i denna bestämmelse hänvisar inte till ett sådant permanent uppehållskort som avses i artikel 20 i direktiv 2004/38. Den omständigheten att det saknas en sådan hänvisning visar emellertid inte i sig, *e contrario*, att unionslagstiftaren hade för avsikt att familjemedlemmar till en unionsmedborgare, vilka innehar ett permanent uppehållskort, inte ska kunna undantas från kravet på visering för inresa till medlemsstaternas territorium enligt artikel 5.2 i direktivet.

28 Under dessa omständigheter ska nämnda bestämmelse, i enlighet med fast rättspraxis, tolkas med beaktande inte bara av dess lydelse, utan också sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som bestämmelsen ingår i (dom av den 7 juni 2005, VEMW m.fl., C-17/03, EU:C:2005:362, punkt 41, och dom av den 26 mars 2019, SM (Barn som omhändertagits enligt institutet kafala i algerisk rätt), C-129/18, EU:C:2019:248, punkt 51).

29 Vad inledningsvis gäller det sammanhang i vilket artikel 5.2 i direktiv 2004/38 ingår, påpekar domstolen, för det första, att både det uppehållskort som avses i artikel 10 i direktivet och det permanenta uppehållskort som avses i artikel 20 i samma direktiv är handlingar som, då de innehas av en unionsmedborgares familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, intygar att dessa har uppehållsrätt, och således rätt till inresa till medlemsstaternas territorium.

30 Det uppehållskort som avses i artikel 10 i direktiv 2004/38 är, såsom framgår av artikel 9.1 i direktivet, en handling som utfärdas av medlemsstaterna för att intyga att de berörda personerna har en sådan uppehållsrätt för längre tid än tre månader som avses i artikel 7.2 i direktivet.

31 Vad gäller det uppehållskort som avses i artikel 20 i direktiv 2004/38 är det, enligt punkt 1 i den artikeln, ett dokument som utfärdas av medlemsstaterna när de berörda personerna har sådan permanent uppehållsrätt som avses i artikel 16.2 i direktivet.

32 Det framgår av skäl 8 i direktivet, mot bakgrund av vilket artikel 5.2 i direktivet ska tolkas, att de familjemedlemmar till en unionsmedborgare, som redan har fått ”ett” uppehållsdokument, bör undantas från skyldigheten att erhålla visering för inresa till medlemsstaternas territorium. Det verkar således som att det är den omständigheten att ett uppehållstillstånd, vilket det än må vara, har erhållits med tillämpning av bestämmelserna i direktiv 2004/38, som motiverar att dessa sistnämnda personer ska undantas från skyldigheten att erhålla visering.

33 För det andra framgår det av artikel 16.2 i direktiv 2004/38 att förvärv av permanent uppehållsrätt är villkorat med att familjemedlemmarna lagligt har uppehållit sig tillsammans med unionsmedborgaren i den mottagande medlemsstaten under en period av fem på varandra följande år, vilket med nödvändighet innebär att de först har haft uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten för längre tid än tre månader.

34 På samma sätt framgår det av artikel 20.2 i direktiv 2004/38 att ett permanent uppehållskort endast kan utfärdas till personer som i tidigare har erhållit ett uppehållskort för unionsmedborgares familjemedlemmar.

35 Härav följer att en unionsmedborgares familjemedlemmar som har erhållit ett permanent uppehållskort nödvändigtvis är personer som tidigare och i egenskap av innehavare av uppehållskort för en unionsmedborgares familjemedlem, har beviljats undantag från kravet på visering enligt artikel 5.2 i direktiv 2004/38.

36 Vad vidare gäller det mål som eftersträvas i direktivet, ska det påpekas att det, i likhet med vad domstolen redan har slagit fast, består i att säkerställa en gradvis integration av unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat i samhället i den medlemsstat i vilken de etablerat sig (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 december 2011, Ziolkowski och Szeja, C-424/10 och C-425/10, EU:C:2011:866, punkterna 38 och 41, och dom av den 17 april 2018, B och Vomero, C-316/16 och C-424/16, EU:C:2018:256, punkterna 51 och 54).

37 Ett sådant mål utgör emellertid hinder mot att unionsmedborgarens familjemedlemmars förvärv av en permanent uppehållsrätt leder till att de inte längre undantas från viseringskravet, vilket de gjorde innan de erhöll denna permanenta uppehållsrätt, i egenskap av innehavare av ett uppehållskort för en unionsmedborgares familjemedlem.

38 Mot bakgrund av det ovanstående ska den första frågan besvaras enligt följande. Artikel 5.2 i direktiv 2004/38 ska tolkas så, att innehav av ett sådant permanent uppehållskort som avses i artikel 20 i detta direktiv innebär att en person som inte är medborgare i en medlemsstat men som är familjemedlem till en unionsmedborgare och innehar ett sådant uppehållskort, undantas från skyldigheten att erhålla visering för inresa till medlemsstaternas territorium.

Den andra frågan

39 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 5.2 i direktiv 2004/38 ska tolkas så, att innehav av ett sådant permanent uppehållskort som avses i artikel 20 i detta direktiv innebär att en unionsmedborgares familjemedlem som innehar nämnda dokument undantas från skyldigheten att erhålla visering när detta uppehållskort har utfärdats av en medlemsstat som inte ingår i Schengenområdet.

40 Det ska inledningsvis påpekas att det i de bestämmelser som är tillämpliga på Schengenområdet uttryckligen anges att de inte påverkar den fria rörligheten för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som följer med eller ansluter sig till dem, vilket bland annat garanteras genom direktiv 2004/38, såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 38–40 i sitt förslag till avgörande.

41 Domstolen konstaterar i detta avseende att direktivet generellt är tillämpligt utan åtskillnad mellan medlemsstaterna, oavsett om dessa ingår i Schengenområdet eller inte.

42 Vad gäller artikel 5.2 i nämnda direktiv innehåller detta inte någon särskild hänvisning till Schengenområdet, och detta vare sig i syfte att såsom villkor för det undantag från skyldigheten att erhålla visering som föreskrivs där kräva att ett uppehållskort ska ha utfärdats av en medlemsstat som ingår i detta område eller, tvärtom, i syfte att utesluta personer som innehar ett uppehållskort som utfärdats av en medlemsstat som inte ingår i detta område från möjligheten att omfattas av ett sådant undantag.

43 Av detta följer att undantaget i artikel 5.2 i direktiv 2004/38, från skyldigheten att erhålla visering, inte är begränsat till enbart en unionsmedborgares familjemedlemmar som innehar ett uppehållskort eller ett permanent uppehållskort utfärdat av en medlemsstat som ingår i Schengenområdet.

44 Denna tolkning har stöd i det sammanhang i vilket artikel 5.2 i direktiv 2004/38 ingår.

45 I den ”allmänna bestämmelsen” i artikel 3.1 i direktivet föreskrivs nämligen att direktivet ska gälla alla unionsmedborgare som reser till eller uppehåller sig i en annan medlemsstat än den de själva är medborgare i samt de familjemedlemmar som följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren.

46 Härav följer särskilt, vad gäller tolkningen av artikel 5.2 i direktiv 2004/38, att familjemedlemmar till unionsmedborgare har möjlighet att omfattas av det undantag från skyldigheten att erhålla visering som föreskrivs i denna bestämmelse. Att göra åtskillnad mellan sådana familjemedlemmar beroende på vilken medlemsstat som har utfärdat deras permanenta uppehållskort skulle innebära att vissa av dem inte omfattades av detta undantag, vilket strider mot nämnda bestämmelse, jämförd med artikel 3.1 i direktivet.

47 Den andra frågan ska följaktligen besvaras enligt följande. Artikel 5.2 i direktiv 2004/38 ska tolkas så, att innehav av ett sådant permanent uppehållskort som avses i artikel 20 i detta direktiv innebär att en unionsmedborgares familjemedlem som innehar nämnda dokument, undantas från skyldigheten att erhålla visering när detta uppehållskort har utfärdats av en medlemsstat som inte ingår i Schengenområdet.

Den tredje frågan

48 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida artikel 20 i direktiv 2004/38 ska tolkas så, att innehav av det uppehållskort som avses i denna artikel ska anses som tillräckligt bevis för att innehavaren av detta uppehållskort har ställning som familjemedlem till en unionsmedborgare, vilket innebär att den berörda personen har rätt att utan ytterligare kontroll eller motivering resa in till en medlemsstats territorium och att denne därmed undantas från skyldigheten att erhålla visering, i enlighet med artikel 5.2 i detta direktiv.

49 Det framgår av själva ordalydelsen i artikel 20.1 i direktiv 2004/38 bland annat att medlemsstaterna endast får utfärda ett permanent uppehållskort till personer som är familjemedlemmar till en unionsmedborgare.

50 Av detta följer att den omständigheten att en medlemsstat har utfärdat ett permanent uppehållskort med nödvändighet visar att denna först har kontrollerat att den berörda personen har denna ställning.

51 Det är följaktligen inte nödvändigt att göra en ytterligare kontroll av nämnda ställning.

52 Dessutom gäller, såsom domstolen redan har slagit fast, att utfärdandet av det uppehållskort som avses i artikel 10 i direktiv 2004/38 utgör ett formellt konstaterande av den berörda personens faktiska och rättsliga situation mot bakgrund av detta direktiv (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 juli 2011, Dias, C-325/09, EU:C:2011:498, punkt 48, dom av den 18 december 2014, McCarthy m.fl., C-202/13, EU:C:2014:2450, punkt 49, och dom av den 27 juni 2018, Diallo, C-246/17, EU:C:2018:499, punkt 48).

53 I analogi med detta konstaterar domstolen att utfärdandet av det permanenta uppehållskort som avses i artikel 20 i nämnda direktiv också utgör ett formellt konstaterande av den berörda personens situation, såsom denna framgår av nämnda handling.

54 Av detta följer att ett permanent uppehållskort i sig kan styrka att innehavaren av detta tillstånd är familjemedlem till en unionsmedborgare.

55 Mot bakgrund av det ovanstående ska den tredje frågan besvaras enligt följande. Artikel 20 i direktiv 2004/38 ska tolkas så, att innehav av det uppehållskort som avses i denna artikel ska anses som tillräckligt bevis för att innehavaren av detta uppehållskort har ställning som familjemedlem till en unionsmedborgare, vilket innebär att den berörda personen har rätt att utan ytterligare kontroll eller motivering resa in till en medlemsstats territorium och att denne därmed undantas från skyldigheten att erhålla visering, i enlighet med artikel 5.2 i detta direktiv.

Den fjärde och den femte frågan

56 Med beaktande av svaret på den tredje frågan saknas det anledning att besvara den fjärde och den femte frågan.

Rättegångskostnader

57 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

1) **Artikel 5.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG, ska tolkas så, att innehav av ett sådant permanent uppehållskort som avses i artikel 20 i detta direktiv innebär att en person som inte är medborgare i en medlemsstat men som är familjemedlem till en unionsmedborgare och innehar ett sådant uppehållskort, undantas från skyldigheten att erhålla visering för inresa till medlemsstaternas territorium.**

2) **Artikel 5.2 i direktiv 2004/38 ska tolkas så, att innehav av ett sådant permanent uppehållskort som avses i artikel 20 i detta direktiv innebär att en unionsmedborgares familjemedlem, som innehar nämnda dokument, undantas från skyldigheten att erhålla visering när detta uppehållskort har utfärdats av en medlemsstat som inte ingår i Schengenområdet.**

3) Artikel 20 i direktiv 2004/38 ska tolkas så, att innehav av det uppehållskort som avses i denna artikel ska anses som tillräckligt bevis för att innehavaren av detta uppehållskort har ställning som familjemedlem till en unionsmedborgare, vilket innebär att den berörda personen har rätt att utan ytterligare kontroll eller motivering resa in till en medlemsstats territorium och att denne därmed undantas från skyldigheten att erhålla visering, i enlighet med artikel 5.2 i detta direktiv.

Underskrifter